

Karbonsuvchillarning qatlamda to'planishiga qarab neft va gaz konlarining turlari.

Qarshi muhandislik -iqtisodiyot instituti

NGQIT kafedrasi o'qituvchisi

Jumaboyev Bobojon Olimjonovich

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institute

NGK-142-21guruh talabasi

Qahhorov Jasur Zayniddin o'g'li

Isroilov Yigitali Yusup o'g'li

Annotatsiya: Karbonsuvchillarning holatiga qarab, yuqoridagi konlardan tashqari, yana bir turdagi karbonsuvchil konlari uchraydi. Bu–gazogidrat konlaridir. Bunday konlarda yengil karbonsuvchillar ma'lum bir sabablarga ko'ra gaz holda emas, balki qattiq kristall holda uchraydi. Bunday konlar juda kam tarqalganidan umumiy konlar tasnifiga kiritilmagan.

Kalit so'zi: fizik – kimyoviy xossalar, gaz va kondensat suyuqlik, karbonsuvchil, sof gazlar.

Ma'lumki, neft va gazning asosiy tarkibiy qismini karbonsuvchillar tashkil qiladi. Qatlamlarda hosil bo'lgan neft, gaz va kondensat suyuqlik, gaz va aralash holatlarda uchrashi mumkin. Bu holatlar qatlamlarning bosimi va haroratiga, hamda karbonsuvchillarning fizik - kimyoviy xossalariga bog'liq. Odatda qatlamning yuqori qismida, ya'ni gumbazi va gumbaz atrofida, gaz holatidagi eng yengil karbonsuvchillar joylashadi, qatlamning o'rta qismida esa gaz va kondensat aralashma holatida joylashadi, qatlamning pastki qismida yuqori zichlikdagi karbonsuvchillar, ya'ni neft joylashadi. Ko'p hollarda karbonsuvchil konlarining ostki qismini suv egallagan bo'ladi.

Albatta, har bir kon uchun keltirilgan karbonsuvchillarning joylashish sxemasi bajarilishi shart emas. Masalan, qatlam bosimi juda katta bo'lsa, gaz holatidagi karbonsuvchillar suyuq holatdagi karbonsuvchillar tarkibida to'liq erigan holatda bo'lishi mumkin, va aksincha. Umuman olganda karbonsuvchillar qatlam ichidagi zichliklarga va fizik holatlarga ko'ra, konlar qu'yidagi turlarga bo'linadi.

1. Sof gaz konlari. Bunday konlarning qatlamlarida faqat sof gaz holatidagi karbonsuvchillar to'planadi.

2. Gaz – kondensat konlari. Bunday konlarda gaz holatidagi karbonsuvchillarda erigan holda eng yengil suyuq karbonsuvchillar kondensatlar to‘plami ham bo‘ladi (3.1-brasm).

3. Neftli gaz konlari. Bunday konlarning qatlamlaridagi karbonsuvchillarning ko‘proq qismi sof gaz holatida va ozroq qismi neft holatida uchraydi (3.1- vrasn).

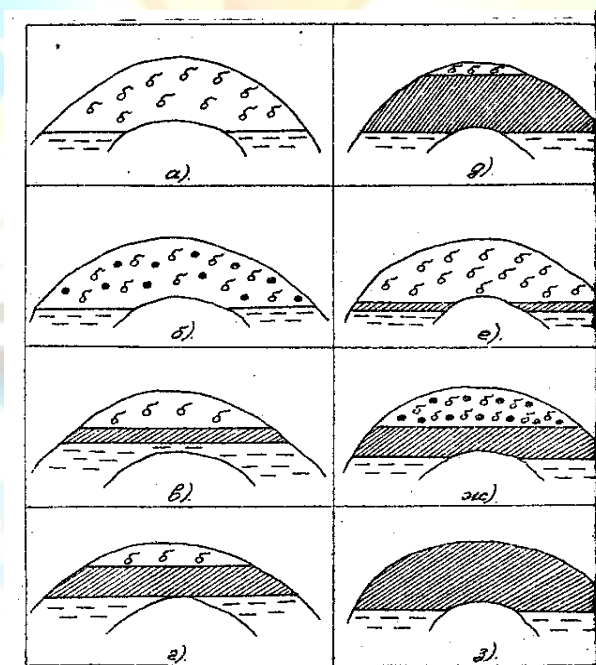
V.N.Samarsev tasnifi bo‘yicha agar:

$$V=0,50 + 0,75$$

bo‘lsa, bunday konlarni neftli gaz konlariga kiritish kerak

$$\frac{V_{\Gamma}}{V_{\Gamma} + V_H} = V$$

^{x)} Darslik tayyorlanishi arafasida bosmadan chiqqan “neft va gaz sanoati ruscha - o‘zbekcha lug‘ati” da uglevodorod karbonsuvchil deb tarjima qilingan.

3.1. – rasm. Karbonsuvchil konlarining joylashish turlari

- gaz

- kondensat

- neft

- suv

Bu yerda: V_g – qatlamda gaz holatidagi karbonsuvchillarning hajmi;

V_n – qatlamda neft holatidagi karbonsuvchillarning hajmi.

4. Gazli neft (ya'ni gazi bor neft) konlari. Bunday konlarda ozroq miqdorda sof gaz holatidagi karbonsuvchillar ko'proq miqdordagi neft bilan birga uchraydi. Bu konlarda $V=0,25+0,50$ nisbatda bo'ladi.

5. Gaz do'ppili neft konlari. Bunday konlarda sof gaz holatidagi karbonsuvchillar umumiy karbonsuvchillar hajmining $\frac{1}{4}$ qismidan kamrog'ini tashkil qiladi, ya'ni $V<0,25$ bo'ladi

6. Neft - gaz – kondensat konlari. Bunday konlarda sof gaz holatidagi karbonsuvchillar umumiy karbonsuvchillar hajmining $\frac{3}{4}$ qismidan ko'prog'ini tashkil qiladi, ya'ni $V<0,75$ bo'ladi

7. Neft - gaz – kondensat konlari. Bunday konlarda karbonsuvchillarning uch turi - gaz, kondensat va neft har xil miqdordagi nisbatlarida uchrashi mumkin (3.1- j rasm).

8. Sof neft konlari. Bunday konlarda faqat og'ir karbonsuvchillar neft holatida uchraydi.

Karbonsuvchillarning holatiga qarab, yuqoridagi konlardan tashqari, yana bir turdagi karbonsuvchil konlari uchraydi. Bu – gazogidrat konlaridir. Bunday konlarda yengil karbonsuvchillar ma'lum bir sabablarga ko'ra gaz holda emas, balki qattiq kristall holda uchraydi. Bunday konlar juda kam tarqalganidan umumiy konlar tasnifiga kiritilmagan. Ular haqidagi batafsil ma'lumotlar keyinroq beriladi.

Demak, gaz va neft konlarini mukammal o'rganish uchun bu qatlamlardagi karbonsuvchillar bilan birga qatlam suvlarini ham o'rganish zarur ekan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mavlonov A.V. Neft-gaz koni geologiyasi. T.: Fan, 1992

2. Neft va gaz sohalarining ruscha – o‘zbekcha atamaları lug‘ati /Ibrohimov Z.S., Akramov B.SH., Alimuhammedov N.X., Dustmuxamedov SH.N., Obidov A., Sidiqxo‘jaev R.K./, T.: Nur, 1992.

3. Spravochnaya kniga po dobyche nefti, M., Nedra., 1974

4. В.А. Проскуряков, А.Е. Драбкин. Химия нефти и газа. Л.:Химия, 1995 г.

5. В.А. Abidov Neft kimyosi va fizikasi. O‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2000 y.

6. Rizayev S. H. A., Jumaboyev B. O., Yuldashev X. M. ATSETILEN DIOLLAR SINTEZI VA ULARNING XOSSALARI //Journal of integrated education and research. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 218-223.

7. Rizayev S. A., Jumaboyev B. O. «AZKAMAR» KONI BENTONITI NAMUNALARINI O‘RGANISH //Journal of Integrated Education and Research. – 2022. – T. 1. – №. 6. – C. 149-152.

8. Egamnazarova F. D., Jumaboyev B. O., Rizayev S. A. REDOKS ORQALI NAFTADAN ETILEN ISHLAB CHIQRISHNI KUCHAYTIRISH, KREKING SXEMASI: JARAYONNI TAHLIL QILISH //O‘ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 14. – C. 1061-1069.

9. Raxmatov E. A., Abdullayev A. A., Jumaboyev B. O. POLIETILEN ISHLAB CHIQRISH LINIYASIDA SOVUTUVCHI TIZIM QURULMALARINI TAKOMINLASHTIRISH //O‘ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 14. – C. 246-250.

10. Rizayev S. A., Abdullayev B. M., Jumaboyev B. O. GAZLARNI KIMYOVIY ARALASHMALARDAN TOZALASH JARAYONINI TADQIQ QILISH //Sanoatdaraqamlitexnologiyalar/Цифровые технологии в промышленности. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 71-75.

11. Б.О.Жумабоев, Ш.А.Исмаилов СВОЙСТВА И ТЕХНОЛОГИЯ МНОГОФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ОРГАНОМИНЕРАЛЬНЫХ ПОКРЫТИЙ, УСТОЙЧИВЫХ К АГРЕССИВНЫМ СРЕДАМ, ДЛЯ КРУПНОТОННАЖНОГО ОБОРУДОВАНИЯ ПО СБОРУ, ХРАНЕНИЮ И ТРАНСПОРТИРОВКЕ НЕФТИ И ГАЗА.// JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY BULLETIN ISSN(Online): 2984-6722 SJIF Impact Factor |(2023): .887|me-6, Issue-4, Published |20-11-2023 86-92

12. Жумабоев, Б. О., &Егамназарова, Ф. Д. (2023). РАВНОВЕСИЕ ДВИЖУЩАЯ СИЛА И КИНЕТИКА АБСОРБЦИИ. JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY BULLETIN, 6(5), 39-49.